

ГРОМАДСЬКИЙ СЕКТОР У СИСТЕМІ СПОРТУ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ТА ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Юрій Кризький, Олександр Пижов

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. У сучасних умовах розвитку спорту в Україні зростає потреба у визначенні ролі громадського сектора як окремого інституційного складника. Незважаючи на активізацію суспільних ініціатив, питання взаємодії державного, приватного та громадського секторів залишається не досить дослідженим, що зумовлює необхідність уточнення термінології та концепції громадського сектора у сфері спорту.

Метою статті є концептуальне визначення поняття «громадський сектор у системі спорту» та аналіз його ролі в розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Для одержання та інтерпретації результатів дослідження автором використовуються загальні та спеціальні методи наукового аналізу: синтез, узагальнення, логічний аналіз, абстрагування, порівняння, системний аналіз, аналіз наукової літератури, офіційних урядових документів та інформаційних інтернет-ресурсів, а також логічно-семантичний метод.

Проаналізовано науковий доробок іноземних та українських дослідників у галузі теорії громадянського суспільства, а також нормативно-правового забезпечення розвитку сфери фізичної культури та спорту в Україні. Зазначено вкрай низький рівень (за кількістю публікацій) наукового вивчення досліджуваної проблеми українськими вченими, що багато в чому зумовлено невизначеністю чітких компонентів самого поняття «громадський сектор», яке є центральним елементом поняттєвої конструкції досліджуваного терміна. Окрему увагу приділено аналізу нормативно-правової термінології, зокрема таких правових категорій, як «громадськість», «громадські об'єднання», «інститути громадянського суспільства». Розглядається співвідношення понять «громадський сектор», «третій сектор» і «громадянське суспільство». У статті обґрунтовано, що громадський сектор за своєю суттю є синонімом громадянського суспільства; у вузькому значенні – його найбільш активного інституціалізованого сегмента – інститутів громадянського суспільства або ж організацій громадянського суспільства (ОГС). Зроблено висновок, що поняття «громадський сектор у системі спорту» можна визначити як сукупність громадян, інститутів громадянського суспільства, в тому числі громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості, спортивних федерацій, різних невідприємницьких товариств та організацій, які займаються організацією та/або беруть участь в ініціативах із розвитку фізичної культури та спорту (спортивні заходи, масові збори, благодійні акції, спортивні фестивалі, підтримка спортивної інфраструктури, спільне фінансування проєктів тощо), у тому числі шляхом партнерської взаємодії з іншими суб'єктами сфери фізичної культури та спорту (органи публічної влади різних рівнів та комерційні організації).

Ключові слова: громадський сектор, система спорту, сфера фізичної культури і спорту, громадянське суспільство.

Yurii Kryzskyi, Oleksandr Pyzhov

CIVIL SECTOR IN THE SPORTS SYSTEM: REGULATORY AND INSTITUTIONAL ASPECT

Abstract. In the current conditions of sports development in Ukraine, there is a growing need to define the role of the civil sector as a separate institutional component. Despite the intensification of public initiatives, the issue of interaction between the public, private and civil society sectors remain insufficiently researched, which necessitates clarification of the terminology and concept of the civil sector in the field of sports.

The purpose of the article is to conceptually define the concept of “civil sector in the system of sports” and analyze its role in the development of physical culture and sports in Ukraine. To obtain and interpret the results of the study, the author uses general and special methods of scientific analysis: synthesis, generalization, logical analysis, abstraction, comparison, system analysis, analysis of scientific literature, official government documents and other information Internet resources, as well as the logical and semantic method. The author analyzes the scientific achievements of foreign and Ukrainian researchers in the field of civil society theory, as well as the regulatory and legal support for the development of physical culture and sports in Ukraine. The author notes an extremely low level (in terms of the number of publications) of scientific study of the problem under investigation by Ukrainian scientists, which is largely due to the lack of clarity of the clear components of the concept of “civil society”, which is the central element of the conceptual construction of the civil society in the system of sport. Particular attention is paid to the analysis of regulatory and legal terminology, in particular, such legal categories as “public”, “public associations”, “civil society institutions”. The author examines the correlation between the concepts of “civil sector”, “third sector” and civil society. As a result, the article substantiates that the civil sector is essentially the same as the concept of civil society; in a narrower sense, it is its most active institutionalized segment – civil society institutions or civil society organizations (CSOs). It is shown that in most European countries CSOs play a key role in the development of sports with a relatively low level of direct regulatory intervention by the government in this process. Instead, the government sector is primarily engaged in creating favorable conditions for this through systematic and constant interaction with non-governmental and commercial organizations. It is concluded that the concept of “civil sector in the system of sport” can be defined as a set of citizens, civil society institutions, including non-governmental associations of physical culture and sports industry, sports federations, various non-profit associations and organizations which organize and/or participate in initiatives for the development of physical culture and sports (sports events, mass gatherings, charity events, sports festivals, support for sports infrastructure, co-financing of projects, etc).

Keywords: civil sector, sports system, sphere of physical culture and sports, civil society.

Кризький Ю., Пижов О. Громадський сектор у системі спорту: нормативно-правовий та інституційний аспект. *Sport Science Spectrum*. 2025; 2: 12-18
DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-2-2>

Kryzskyi Yu., Pyzhov O. Civil sector in the sports system: regulatory and institutional aspect. *Sport Science Spectrum*. 2025; 2: 12-18
DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-2-2>

Вступ. У сучасних умовах розвитку спорту в Україні зростає потреба у визначенні ролі громадського сектора як окремого інституційного складника. Незважаючи на активізацію суспільних ініціатив, питання взаємодії державного, приватного та громадського секторів залишається не досить дослідженим, що зумовлює необхідність уточнення термінології та концепції громадського сектора у сфері спорту. Актуальність теми статті також визначається фактом малої кількості наукових досліджень, присвячених ролі громадського сектора в системі спорту. Наразі певні важливі питання залишаються поза межами дослідницької уваги українських учених, наприклад, посилення взаємодії та партнерства громадського сектора з іншими секторами суспільних відносин у цій сфері, а також нові виклики, що стоять перед ним у питаннях розвитку спорту передусім в умовах повномасштабної російсько-української війни.

Крім того, за таких складних форм суспільної взаємодії між державними, приватними та іншими суб'єктами, яким є сучасний спорт, виникають проблеми термінологічного характеру, адже для позначення одного й того явища – місця та ролі громадського сектора в системі спорту (або візьмемо ширше – сфери фізичної культури та спорту) – в одних випадках цілком обґрунтовано використовуються декілька термінів як синонімів – «залучення громадськості», «участь інститутів громадянського суспільства», «участь громадських об'єднань» (див., наприклад, Стратегію розвитку фізичної культури та спорту на період до 2028 року [18]), а в інших – їм надається інакший зміст, що мало би виправдовувати їх окреме існування.

Така проблематика громадського сектора в системі спорту, зокрема його ролі в розвитку останньої, вивчається українськими та іноземними дослідниками здебільшого в контексті розв'язання загальних проблем функціонування та розвитку сфери фізичної культури та спортом, як-от: характеристики організаційно-управлінських аспектів її функціонування в Україні [1; 4; 7]; нормативно-правового забезпечення її функціонування [13; 14–15], також державного управління та регулювання відповідної сфери [2; 3; 6; 9; 10].

Наразі існують поодинокі дослідження, присвячені проблематиці взаємодії органів публічної влади та громадських об'єднань у процесі вироблення та реалізації державної політики розвитку сфери фізичної культури та спорту в Україні [12; 23].

Отже, попри значний прогрес, досягнутий у сфері наукового вивчення проблем розвитку сфери фізичної культури та спорту в Україні, питанням участі громадян та їх організацій у цьому процесі й, зокрема, в системі спорту, присвячено дуже малу кількість наукових досліджень. Такий стан наукового вивчення досліджуваної проблеми багато в чому зумовлений ще й тим, що не визначено чіткі складники самого поняття «громадський сектор у системі спорту», адже чинне законодавство України не тільки не містить цього терміна, але й не визначає і саме поняття «громадський сектор», яке є центральним елементом цієї поняттєвої конструкції. Означена проблема також ускладнена паралельним вжитком у науковому обігу інших термінів, які претендують на роль його заміників, – передусім таких, як «громадськість», «третій сектор», «громадянське

суспільство», «інститути громадянського суспільства» тощо.

Мета дослідження – концептуальне визначення поняття «громадський сектор у системі спорту» та аналіз його ролі в розвитку фізичної культури і спорту в Україні.

Методи дослідження. Для одержання та інтерпретації результатів дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: синтез, узагальнення, логічний аналіз, абстрагування, порівняння, системний аналіз, аналіз наукової літератури, офіційних урядових документів та інформаційних інтернет-ресурсів, а також логічно-семантичний метод.

Результати дослідження. Теоретичний аналіз наукового доробку іноземних та українських дослідників у галузі фізичного виховання і спорту, теорії громадянського суспільства, а також нормативно-правового забезпечення розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні дало змогу виділити низку важливих теоретичних узагальнень, необхідних для розкриття поставленої мети дослідження.

По-перше, семантична конструкція досліджуваного терміна вимагала необхідної уваги на найбільш дискусійному її елементі – понятті «громадський сектор». Ми з'ясували, що термін «громадськість», який широко використовується в українській нормативно-правовій базі та публіцистичних текстах, є надто узагальненим і не дозволяє чітко ідентифікувати унікальні риси громадського сектора в спортивній системі. На відміну від нього, поняття «громадський сектор» має усталену етимологічну прив'язку до самостійної сфери суспільних відносин, що є відокремленою як від державного, так і від приватного секторів. У такому розумінні він корелюється з поняттям «громадянське суспільство».

По-друге, важливим проміжним результатом нашого дослідження стало визначення інституційної структури громадського сектора. У наукових дослідженнях сформулювалося чітке розуміння, що останній не є монолітним явищем, а його інституційну основу становлять добровільні, самоврядні та неприбуткові організації, які мають різну організаційно-правову форму. Ці організації отримали кілька узагальнених термінологічних позначень, зокрема: «організації громадянського суспільства» (ОГС), «інститути громадянського суспільства» та «неурядові неприбуткові організації» (НУО).

По-третє, проведений аналіз дозволив обґрунтувати неправомірність ототожнення всієї сукупності суб'єктів громадського сектора в системі спорту лише з громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості, адже ця категорія, якою охоплюються юридично оформлені громадські організації, що мають право на здійснення спортивної діяльності та забезпечення інтересів своїх членів у цій сфері, використовуються законодавством України як юридичний конструкт, необхідний для інтеграції ОГС як соціального явища в правове поле держави. Натомість нами доведено, що громадський сектор у системі спорту охоплює досить широке і неоднорідне розмаїття індивідуальних, колективних, інституціоналізованих і неінституціоналізованих суб'єктів суспільних відносин у цій сфері. Це дозволяє визначити цей термін як сукупність громадян та їх добровільних організацій, чия діяльність спрямована на задоволення та забезпечення

власних або суспільних інтересів у сфері спорту, що відбувається шляхом участі, в тому числі через партнерську взаємодію з іншими суб'єктами цієї системи – органами публічної влади різних рівнів та комерційними організаціями – в ініціативах із розвитку спорту (спортивні заходи, масові збори, благодійні акції, спортивні фестивалі, підтримка спортивної інфраструктури, спільне фінансування проєктів тощо).

Дискусія. У спеціальній літературі за напрямом нашого дослідження термін «громадський сектор у системі спорту» не вживається, але окремі компоненти цієї семантичної конструкції – так.

На відміну від даного поняття термін «система спорту» є широко вживаним і зазвичай розуміється в академічному дискурсі як сукупність взаємопов'язаних суб'єктів, які спільно взаємодіють для досягнення основної мети спорту – залучення людей до фізичної, інтелектуальної та інших видів змагальної діяльності зокрема і ведення здорового способу життя загалом – та, відповідно, реалізації його основних функцій (за визначенням відомого українського дослідника в галузі знань фізичної культури та фізичного виховання М. Дутчака, ними є оздоровчі, соціальні та економічні [4]). Однією з таких очевидних цілей системи спорту є залучення різних суспільних груп як до спортивної діяльності [1], так і розвитку цієї системи загалом.

Аналіз наукових джерел [6; 9; 10; 32] засвідчує, що в зарубіжних демократичних країнах організаційну основу системи спорту становить сукупність приватних (комерційних) і неурядових (неприбуткових) організацій (професійні ліги, клуби, федерації та інші організації спортивного профілю), діяльність яких пов'язана зі здійсненням спортивної діяльності в різних видах спорту (олімпійського, неолімпійського, параолімпійського), рекреаційно-оздоровчої діяльності, надання спортивних послуг, а також розвитку відповідної сфери, в тому числі професійного і масового спорту.

В Україні організаційну структуру цієї системи також утворюють комерційні та некомерційні суб'єкти. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. [22] визначає перелік суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, якими є фізичні та юридичні особи: спортсмени та інші фізичні особи, які займаються спортом та фізичною культурою; різні фахівці в цій галузі; так звані «заклади фізичної культури і спорту», зокрема спортивні клуби як первинна ланка відповідної сфери, різного роду заклади спортивної освіти та підготовки, заклади фізкультурно-оздоровчої спрямованості тощо; органи публічної влади. Тобто безпосередньо дотичними до сфери фізичної культури і спорту в Україні можуть бути фактично будь-які суб'єкти: за формою власності (державна/комунальна, приватна), господарювання (прибуткова, неприбуткова); за організаційно-правовою формою. Основна ж відмінність між цими категоріями учасників полягає в меті їх діяльності: якщо ціллю більшості комерційних спортивних організацій є отримання прибутку від організації та участі в спортивних заходах та наданні профільних послуг, то щодо некомерційних учасників нею є переважно задоволення соціальних потреб громадян, у тому числі забезпечення належних правових, організаційних,

матеріально-технічних умов для занять спортом і фізичною активністю.

Очевидно, що громадським сектором у системі спорту має позначатися якась певна категорія учасників, які беруть участь в її розвитку. Відповідно, її роль та місце в цьому процесі має також бути зафіксовано в правовому полі держави. Однак такого визначення досліджуваного поняття в українському законодавстві немає. Натомість воно містить інші терміни, що мають схожий семантичний та смисловий зміст.

Насамперед це термін «громадськість», яким, щоправда, оперує лише одна галузь українського законодавства – та, що регулює сферу охорони довкілля. У законах України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. та «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. громадськість визначається як «одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи» [20; 21]. Воно ґрунтується на дефініції, котру надано в Орхуській конвенції ООН (Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля) [8], яка звучить майже аналогічно: «громадськість» означає одну або більше фізичних чи юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи, які діють згідно з національним законодавством або практикою» [8].

Якщо звернутися за роз'ясненням до інших актів української нормативно-правової бази, зокрема до Цивільного, Податкового кодексів та інших документів, то термін «громадськість» фактично означає сукупність різних *недержавних* суб'єктів – людей (громадян, негромадян, іноземців), що мають право проживати, володіти чи користуватися майном, займатися будь-якою не забороненою законом діяльністю в межах певної юрисдикції, та, відповідно, установ (організацій) різних організаційно-правових форм, які також можуть вести в Україні будь-яку не заборонену законом діяльність, набувати та користуватися майном різної форми власності, а також мати будь-яку дозволена організаційну структуру.

Втім, цей термін є надто загальним і не дозволяє якось чиним визначити унікальні риси громадського сектора в системі спорту саме як сфери суспільних відносин, крім того, що вона є автономною стосовно інституту держави. На нашу думку, термін «громадськість» в українській нормативній та державно-управлінській практиці є наслідком майже буквального перекладу англійського іменника «public» у значенні «суспільство та публіка», тобто широкого загалу (*general public*). Звідси така широка його інтерпретація. Натомість слово «громадський» має стійку на науковому та побутовому рівні конотацію з конкретною, відокремленою від держави сферою (сектором) суспільних відносин, що походить від англійського слова «civic» – громадянський. Мається на увазі широковживаний, особливо в іноземній науковій літературі, термін «громадянський», або ж «третій сектор», що вживається також і як синонім громадянського суспільства (*civil society sector*).

Зокрема, видатний американський політолог Т. Парсонс уперше назвав громадянське суспільство [33] саме «третім сектором». Історично це поняття виникло для виокремлення від інших секторів суспільних відносин, що

склалися в постіндустріальних розвинутих демократіях Заходу у 1970-х і 1980-х роках, того, що зараз називається громадянським суспільством, тобто «сферою необмеженої людської взаємодії», через яку індивіди застосовують колективні дії для задоволення своїх спільних потреб, ідей та інтересів [27], і водночас є сукупністю суспільних інституцій, що не мають прямого відношення: а) до питань здійснення політичної влади (перший (урядовий) сектор або держава); б) економічної, ринкової, діяльності (другий (приватний) сектор або бізнес). Звідси назви «третій сектор» або «громадянський сектор».

Громадянське суспільство було висунуте як антипод і опозиція наявним тоталітарним режимам у Латинській Америці та Східній Європі, а зараз – авторитарним режимам у Китаї, Росії та інших державах (див., наприклад: [26]). Завдяки своїм іманентним характеристикам – здатності мобілізувати суспільство на досягнення корисних цілей, здійснювати незалежний контроль над державними інституціями, захищати інтереси широких верств населення, продукувати альтернативи розвитку та поділяти цінності демократії – громадянське суспільство небезпідставно вважається як зарубіжними [26; 27; 30; 31], так і українськими дослідниками [16] опорою для розвитку останньої та прояву свободи людини.

Структурно громадянське суспільство складається із зареєстрованих організацій громадянського суспільства (Civil Society Organisations – CSOs) та інших неформальних об'єднань, що взаємодіють між собою та з іншими інститутами суспільства, зокрема державою, та які характеризуються таким ознаками, як [25; 29]: неприбутковість (основний вектор їх діяльності не має на меті отримання прибутку); добровільність як принцип утворення та участі в них; незалежність від держави в питаннях організації та здійснення законної діяльності.

У різних державах та міжнародній практиці такі інституції можуть мати різну назву – «неурядові організації» (НУО), «неприбуткові організації», «волонтерські організації» тощо. Але найбільш поширеними серед них є споріднені терміни – «організації громадянського суспільства» (ОГС/CSOs), що вживаються в міжнародних документах і, зокрема, в сучасній нормативній практиці Європейського Союзу (див., наприклад, роз'яснення Європейського економічного і соціального комітету [28]), та «інститути громадянського суспільства» (ІГС) – для позначення найбільш активної та організаційно структурованої частини громадянського суспільства, яка від імені різних соціальних груп займається представництвом їхніх інтересів шляхом інституціоналізованої взаємодії з двома іншими секторами суспільства – державою і бізнесом. Тобто, як влучно зауважують О. Піжов та О. Грохольський, за своєю суттю, «функції громадянського суспільства є втіленням основних напрямів діяльності інститутів громадянського суспільства та їх впливу на суспільне життя» [16, с. 93].

В Україні нормативним відповідником ОГС є термін «громадське об'єднання», визначене Законом України «Про громадські об'єднання» [19]. Закон описує його як добровільні та неприбуткові (джерелом існування яких є членські внески, державне фінансування та донорство) організації (об'єднання громадян) із різним юридичним статусом, створені для захисту прав і задоволення різних

інтересів. Законом передбачене дві організаційно-правові форми таких об'єднань: громадські організації та громадські спілки. Відмінність між ними полягає, як сказано вище, в юридичному статусі: засновниками та членами перших є фізичні особи, тоді як других – і юридичні, й фізичні особи (однак останні можуть лише входити до них). Діяльність інших некомерційних організацій, як-от політичних партій, релігійних груп і профспілок, регулюється іншими законами, тобто юридично вони не вважаються громадськими об'єднаннями. У Законі України «Про фізичну культуру і спорт» [22] профільними громадськими об'єднаннями є:

- громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості, в тому числі учнів, студентів та ветеранів фізичної культури і спорту, статутна діяльність яких орієнтована на задоволення відповідних потреб його членів;
- спортивні федерації (асоціації, спілки, об'єднання тощо)
- Національний олімпійський комітет України (вектор діяльності – розвиток олімпійського руху в Україні) та Спортивний комітет України (відповідає за розвиток неолімпійського спорту відповідно) [22].

Разом із тим найближчим відповідником поняття ОГС (CSOs) можна вважати термін «інститути громадянського суспільства», яким також оперує нормативно-правова база України.

Наприклад, Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976 «Про затвердження порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» [17] включає в це поняття громадські організації, професійні та творчі спілки, благодійні та релігійні організації, медіа та інші невідприємницькі товариства. Крім того, згідно з роз'ясненням Міністерства юстиції України [23], ІГС – це суб'єкти, які мають права й обов'язки щодо захисту своїх легітимних інтересів, розбудови громадянського суспільства та участі в управлінні державними справами.

З аналізу наукових джерел, підзаконних актів й офіційних роз'яснень державних органів випливає, що ІГС/ОГС є значно ширшим поняттям, ніж громадські об'єднання, в тому числі термін «громадське об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості», яке є суто нормативною категорією. Як відзначають дослідники [6; 7; 8; 29], саме ОГС, тобто будь-які добровільні, неприбуткові недержавні (неурядові) організації, які при цьому активно залучені в діалог із владою, в більшості європейських країн відіграють ключову роль у розвитку спорту за порівняно невисокого рівня прямого регуляторного втручання уряду в цей процес. Своєю чергою державний сектор займається передусім створенням сприятливих умов для цього шляхом системної та постійної взаємодії з неурядовими і комерційними організаціями.

Таким чином, вищенаведені викладки становлять теоретичне та методологічне підґрунтя, що дозволили автору отримати результати цього дослідження та, зокрема, сформулювати дефініцію поняття «громадський сектор у системі спорту».

Висновки. Установлено, що наукова проблема визначення ролі й місця громадського сектора в системі спорту нерозривно пов'язана з проблемами розвитку

громадського суспільства та його ролі в сучасному спорті. Аналіз літературних джерел та положень вітчизняного законодавства дозволяє визначити громадський сектор у системі спорту як відмінне від інститутів держави та приватного сектора соціальне явище та сукупність інституцій, які є активними учасниками суспільних відносин у сфері спорту, в тому числі через взаємодію з іншими суб'єктами цієї системи. Крім звичайних громадян, які реалізують своє право на заняття спортом, його інституційну основу становлять організації громадянського суспільства,

які сфокусовані на проблемах розвитку спорту. При цьому така діяльність може мати як регулярний характер шляхом активної взаємодії з іншими суб'єктами цієї системи (державними органами та бізнесом), так і спорадичний характер.

Перспектива подальших досліджень полягає у визначенні сприятливих організаційно-правових умов для активної участі громадського сектора в розвитку українського спорту.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вареник О.М. Організаційна взаємодія між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2014. 19 с.
2. Гасюк І.Л. Пріоритетні напрями удосконалення системи державного управління фізичною культурою і спортом. *Економіка та держава*. 2013. № 11. С. 129–133.
3. Домбровська С.М., Вавренюк С.А., Палюх В.В. Державне регулювання фізичної культури та спорту в Україні : монографія. Харків, 2020. 313 с.
4. Дутчак М.В. Теоретико-методологічні засади формування системи спорту для всіх в Україні : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2009. 39 с.
5. Імас Є., Мічуда Ю. Тенденції розвитку сфери фізичної культури та спорту в умовах сучасного ринку. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2015. Вип. 2. С. 142–149.
6. Журба М.А. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. С. 51–57. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/156902835.pdf> (дата звернення: 13.11.2024).
7. Кольчак В.А. Сучасний стан сфери фізичної культури і спорту в Україні. Університет Ушинського. *OLYMPICUS*. 2023. № 1. С. 30–36. URL: <https://doi.org/10.24195/olympicus/2023-1-6> (дата звернення: 13.11.2024).
8. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) : Конвенція, Перелік, Міжнародний документ від 25.06.1998 р. : станом на 27 трав. 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text (дата звернення: 13.11.2024).
9. Кропивницька Т.А., Макаренко О.А. Зарубіжний досвід функціонування неолімпійського спорту (на прикладі Німеччини). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 2. С. 76–83. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.2.76-83> (дата звернення: 13.11.2024).
10. Кропивницька Т.А. Зарубіжний досвід функціонування неолімпійського спорту (на прикладі Італії). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2023. № 4. С. 72–77. DOI: 10.32652/tmfvs.2023.4.72–77 (дата звернення: 13.11.2024).
11. Леонов Я.В. Соціально-ринкові умови розвитку спортивної індустрії в Україні. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України* : зб. наук. праць. 2020. Вип. 6 (146). С. 108–113.
12. Люльчак С. Роль громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування в державному управлінні у сфері фізичної культури та спорту. *Наукові проблеми державотворення України* : матеріали Міжнародна наук.-практ. конф., м. Вінниця, 7–8 лист. 2017 р. ; Вінниц. нац. техніч. ун-т., 2017. С. 130–133. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/e-democracy/edemocracy2017/paper/viewFile/3449/2906> (дата звернення: 13.11.2024).
13. Мічуда Ю.П., Харчук Т.В., Ратніков Д.Г. Нормативно-правове забезпечення фінансування розвитку фізичної культури та спорту в Україні. *Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту* : збірник наукових праць. Харків : ХДАФК, 2023. С. 177–183.
14. Палюх А.Я. Правові засади розвитку сфери фізичної культури і спорту : монографія. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2020. 316 с.
15. Палюх А.Я. Конституційно-правові засади державної політики у сфері фізичної культури і спорту : дис. ... док. юр. наук : 12.00.02. Київ, 2021. 449 с.
16. Піжов О.М., Грохольський О.О. Формування та розвиток громадянського суспільства в Україні (цивільно-правові аспекти). *Приватне право і підприємництво*. 2017. Вип. 17. С. 89–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2017_17_22 (дата звернення: 13.11.2024).
17. Про затвердження порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 р. № 976 : станом на 27 черв. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-n#Text> (дата звернення: 13.11.2024).
18. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року : Постанова Кабінету Міністрів України ; Стратегія від 04.11.2020 р. № 1089 : станом на 25 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-n#Text> (дата звернення: 13.11.2024).
19. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI : станом на 03 вер. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#n6> (дата звернення: 13.11.2024).
20. Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII : станом на 15 лист. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text> (дата звернення: 23.11.2024).
21. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII : станом на 09 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text> (дата звернення: 13.11.2024).
22. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-XII : станом на 06 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення: 13.11.2024).
23. Характеристика громадських формувань як інститутів громадянського суспільства : Роз'яснення Міністерства юстиції України від 24.01.2011 р. № 0016323-11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0016323-11#Text> (дата звернення: 13.11.2024).
24. Шевчук І.В. Громадські організації та органи державної влади в сфері фізичної культури : правовий механізм взаємодії. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=725> (дата звернення: 13.11.2024).
25. Civil Society and Aid Effectiveness: Findings, Recommendations and Good Practice. Paris: OECD Publishing, 2010. URL: <https://doi.org/10.1787/9789264056435-en> (date of access: 13.11.2024).
26. Diamond L. Ill winds: saving democracy from Russian rage, Chinese ambition, and American complacency. New York : Penguin Books, 2020. 354 p.
27. Edwards M. Civil Society. Fourth edition. Cambridge; Medford : Polity, 2020. 171 p.
28. EESC opinion: The role of Civil Society Organisations as guardians of the common good in the post-pandemic recovery and reconstruction of EU societies and economies. European Economic and Social Committee, SOC/696 Adopted on 18.05.2022. URL: <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/role-civil-society-organisations-guardians-common-good-post-pandemic-recovery-and-reconstruction-eu-societies-and> (date of access: 13.11.2024).
29. Havlíček P. The EU's Lessons for Supporting Civil Society in Member States. German Marshall Fund of the United States, 2020. URL: <https://www.jstor.org/stable/resrep25034> (date of access: 06.05.2025).
30. Keane J. Re-Imagining Civil Society. Thinking About Democracy in Turbulent Times: Sorbonne Lectures. 1st ed. Edinburgh University Press, 2025. Pp. 60–90.
31. Pietrzak E. B. Civil Society: Ideas, Interpretations, Transgressions. 1st ed. New York : Routledge, 2024. <https://doi.org/10.4324/9781003509769>

32. Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on the European Union Work Plan for Sport (1 July 2024 – 31 December 2027). Council of the European Union. Brussels, 14 May 2024. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9771-2024-INIT/en/pdf> (date of access: 13.11.2024).

33. The Routledge international handbook of Talcott Parsons studies / edited by A. J. Treviño and H. Staubmann. 1st ed. New York : Routledge, Taylor & Francis Group, 2022. 356 p.

REFERENCES

- Varenik, O. M. (2014). Orhanizatsiina vzaemodiia mizh subiektamy sportu dlia vsikh na mistsevomu rivni [Organizational Interaction between Sport for All Stakeholders at the Local Level]. Kyiv: [Publisher]. [in Ukrainian].
- Hasiuk, I. L. (2013). Priorityetni napriamy udoskonalennia systemy derzhavnoho upravlinnia fizychnoiu kul'turoiu i sportom [Priority Areas for Improving the State Management System of Physical Culture and Sports]. *Ekonomika ta derzhava – Economics and the State*, 11, 129–133. [in Ukrainian].
- Dombrov's'ka, S. M., Vavreniuk, S. A., & Paliukh, V. V. (2020). Derzhavne rehuliuвання fizychnoiu kul'turoiu ta sportom v Ukraini: monohrafiia [State Regulation of Physical Culture and Sports in Ukraine: A Monograph]. Kharkiv: [Publisher]. [in Ukrainian].
- Dutchak, M. V. (2009). Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia systemy sportu dlia vsikh v Ukraini [Theoretical and Methodological Principles of Forming the Sport for All System in Ukraine]. Kyiv: [Publisher]. [in Ukrainian].
- Imas, Ye., & Michuda, Yu. (2015). Tendentsii rozvytku sfery fizychnoi kul'tury ta sportu v umovakh suchasnoho rynku [Trends in the Development of Physical Culture and Sports in the Context of the Modern Market]. *Teoriia i metodyka fizychnogo vykhovannia i sportu – Theory and Methodology of Physical Education and Sports*, 2, 142–149. [in Ukrainian].
- Zhurba, M. A. (2017). Zarubizhnyi dosvid derzhavnoho rehuliuвання sfery fizychnoi kul'tury i sportu [Foreign Experience in State Regulation of Physical Culture and Sports]. *Aktual'ni problemy derzhavy i prava – Current Problems of State and Law*, 51–57. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/156902835.pdf> [in Ukrainian].
- Kol'chak, V. A. (2023). Suchasnyi stan sfery fizychnoi kul'tury i sportu v Ukraini [Current State of Physical Culture and Sports in Ukraine]. *Universytet Ushynskoho. OLYMPICUS*, 1, 30–36. <https://doi.org/10.24195/olympicus/2023-1-6> [in Ukrainian].
- Konventsiiia pro dostup do informatsii, uchast' hromads'kosti v protsesi pryiniattia rishen' ta dostup do pravosudiv z pytan', shcho stosuutsia dovkilliia (Orkhuts'ka konventsiiia): Konventsiiia, Perylik, Mizhnarodnyi dokument vid 25.06.1998: stanom na 27 trav. 2005 r. [Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making, and Access to Justice in Environmental Matters (Aarhus Convention): Convention, List, International Document of 25.06.1998: as of 27 May 2005]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text [in Ukrainian].
- Kropyvnyts'ka, T. A., & Makarenko, O. A. (2022). Zarubizhnyi dosvid funktsionuvannia neolimpiiskogo sportu (na prykhadi Nimechchyny) [Foreign Experience in the Functioning of Non-Olympic Sports (Case of Germany)]. *Teoriia i metodyka fizychnogo vykhovannia i sportu – Theory and Methodology of Physical Education and Sports*, 2, 76–83. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.2.76-83> [in Ukrainian].
- Kropyvnyts'ka, T. A. (2023). Zarubizhnyi dosvid funktsionuvannia neolimpiiskogo sportu (na prykhadi Italii) [Foreign Experience in the Functioning of Non-Olympic Sports (Case of Italy)]. *Teoriia i metodyka fizychnogo vykhovannia i sportu – Theory and Methodology of Physical Education and Sports*, 4, 72–77. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.4.72-77> [in Ukrainian].
- Leonov, Ya. V. (2020). Sotsial'no-rynkovyi umovy rozvytku sportyvnoi industrii v Ukraini [Socio-Market Conditions for the Development of the Sports Industry in Ukraine]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*, 6(146), 108–113. [in Ukrainian].
- Liul'chak, S. (2017). Rol' hromadskykh ob'iednan' fizkul'turno-sportyvnoho spriamuvannia v derzhavnomu upravlinni u sfery fizychnoi kul'tury ta sportu [Role of Public Associations of Physical Culture and Sports Orientation in Public Administration in the Field of Physical Culture and Sports]. *Naukovi problemy derzhavotvorenna Ukrainy – Scientific Problems of State Building of Ukraine*, 130–133. Retrieved from <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/e-democracy/edemocracy2017/paper/viewFile/3449/2906> [in Ukrainian].
- Michuda, Yu. P., Kharchuk, T. V., & Ratnikov, D. H. (2023). Normatyvno-pravove zabezpechennia finansuvannia rozvytku fizychnoi kul'tury ta sportu v Ukraini [Regulatory and Legal Support for Financing the Development of Physical Culture and Sports in Ukraine]. *Stratehichne*
- Paluch A. J. *Pravovi zasady rozvytku sfery fizychnoi kul'tury i sportu*. Ternopil, 2020. 316 p.
- Paliukh A.Y. *Constitutional and legal principles of state policy in the field of physical culture and sports: Doctor of Laws dissertation in constitutional law; municipal law*. Kyiv, 2021.
- Pyzhov O., Hrokholskyi O. *Formation and development of civil society in Ukraine (civil law aspects)*. Private law and entrepreneurship. 2017;17:89-94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2017_17_22
- On Approval of the Procedure for Facilitating the Conduct of Public Expertise of the Activities of Executive Authorities, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 976, [Internet]. November 5, 2008 [cited 2024 Aug 17]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-n#Text>.
- On Approval of the Strategy for the Development of Physical Culture and Sports for the Period up to 2028, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1089, [Internet]. November 4, 2020 [cited 2024 Aug 12]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-n#Text>.
- On Public Associations, Law of Ukraine No. 4572-VI, [Internet]. March 22, 2012 [cited 2024 Aug 12]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#n6>.
- On Environmental Impact Assessment, Law of Ukraine No. 2059-VIII, [Internet]. May 23, 2017 [cited 2024 Aug 12]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
- On Strategic Environmental Assessment, Law of Ukraine No. 2354-VIII, [Internet]. March 20, 2018 [cited 2024 Aug 12]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>.
- On Physical Culture and Sports, Law of Ukraine No. 3808-XII, [Internet]. December 24, 1993 [cited 2024 Aug 12]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>.
- Characterization of Public Formations as Institutions of Civil Society, Explanation of the Ministry of Justice of Ukraine No. n0016323-11, [Internet]. January 24, 2011 [cited 2024 Aug 12]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0016323-11#Text>.
- Shevchuk, I. V. (2013). Hromads'ki orhanizatsii ta orhany derzhavnoi vlady v sfery fizychnoi kul'tury: pravovyi mekhanizm vzaemodii [Public organizations and government bodies in the field of physical culture: Legal mechanism of interaction]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennia ta rozvytok – Public Administration: Improvement and Development*, 12. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=725> [in Ukrainian]
- OECD. (2010). Civil society and aid effectiveness: Findings, recommendations and good practice. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264056435-en> [in English]
- Diamond, L. (2020). *Ill winds: Saving democracy from Russian rage, Chinese ambition, and American complacency*. New York: Penguin Books. [in English]
- Edwards, M. (2020). *Civil society* (4th ed.). Cambridge; Medford: Polity. [in English]
- European Economic and Social Committee. (2022, May 18). EESC opinion: The role of civil society organisations as guardians of the common good in the post-pandemic recovery and reconstruction of EU societies and economies. Retrieved from <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/role-civil-society-organisations-common-good-post-pandemic-recovery-and-reconstruction-eu-societies-and> [in English]
- Havlicek, P. (2020). The EU's lessons for supporting civil society in member states. German Marshall Fund of the United States. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/resrep25034> [in English]
- Keane, J. (2025). Re-imagining civil society. In *Thinking about democracy in turbulent times: Sorbonne lectures* (pp. 60–90). Edinburgh University Press. [in English]
- Pietrzak, E. B. (2024). *Civil society: Ideas, interpretations, transgressions*. 1st ed. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003509769> [in English]

32. Council of the European Union. (2024). Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on the European Union Work Plan for Sport (1 July 2024 – 31 December 2027). Retrieved from <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9771-2024-INIT/en/pdf> [in English]

33. Treviño, A. J., & Staubmann, H. (2022). The Routledge international handbook of Talcott Parsons studies. 1st ed. New York: Routledge, Taylor & Francis Group. [in English]

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Кризський Юрій Юрійович <https://orcid.org/0009-0001-4607-6807>, kryzskyi.yurii@gmail.com

Пишов Олександр Михайлович <https://orcid.org/0000-0003-1802-3035>, opyzhov@uni-sport.edu.ua

Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури, 1, м. Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Kryzskyi Yurii <https://orcid.org/0009-0001-4607-6807>, kryzskyi.yurii@gmail.com

Pyzhov Olexandr <https://orcid.org/0000-0003-1802-3035>, opyzhov@uni-sport.edu.ua

National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Fizkultury str., 1, Kyiv, 03150, Ukraine